

Radikal Udenrigspolitik frem mod 2020

Ny Udenrigspolitik i en konfliktfyldt verden: Proaktiv, forebyggende, fremadrettet og samarbejdsorienteret

Radikal Udenrigspolitik frem mod 2020

En verden i forandring

De seneste årtier har medført forandringer i verden i et omfang og en hast, som aldrig før. Efter en periode, hvor verden var domineret af én supermagt, USA, ser vi nu fremkomsten af nye magter, som ønsker at blive hørt og øve indflydelse: Verden bliver multipolar. En del af de nye magter er autokratiske regimer, der ikke ønsker at respektere menneskerettigheder og markedsøkonomi, der udgør fundamentet for det åbne og demokratiske samfund, som vi gennem Europarådet og EU kender i det vestlige Europa. Dette øger behovet for globalt accepterede spilleregler og samarbejde og reform af de eksisterende institutioner, der afspejler tidligere tiders magtstrukturer. Samtidig har især den teknologiske udvikling medført, at erhvervsliv, civilsamfund, borgernes, sågar enkeltpersoners muligheder for at påvirke verdensudviklingen er stærkt øget – på tværs af statsgrænser, hvorved de unddrager sig statslig kontrol og national jurisdiktion. Det gælder globalt agerende virksomheder og internet-baserede pressionsgrupper, men også terror- og kriminelle netværk.

Internationale relationer, som før var et domæne for stater, er nu langt mere komplekse. Globaliseringen har styrket det internationale samarbejde, den generelle velstandsstigning og skabt nye gensidige afhængigheder. Men den åbenbarer også vor kollektive, systembetingede sårbarhed overfor vitale udfordringer (pandemier, energiknaphed, cyberangreb, tvungen migration, terrorisme osv.), samtidig med at vigtige internationale styringsmekanismer mangler. På samme tid medfører en betydelig vækst i verdensøkonomien og en ny stor middelklasse udfordringer indenfor bl.a. miljø og klima.

Globale problemstillinger, hvoraf mange dybest set er spørgsmål om menneskehedens overlevelse, kræver globale løsninger og Radikale Venstre bekender sig derfor til multilateralisme som et grundlæggende princip for dansk udenrigspolitik.

De aktuelle kriser udfordrer den traditionelle udenrigspolitik, hvor de etablerede udenrigspolitiske interventionslogikker hyppigt kommer til kort. Især i dette århundredes første årti så vi en politik præget af impulsive og kortsigtede ad-hoc løsninger, ofte med uforudsete konsekvenser. På denne baggrund er det nødvendigt at nytænke dansk udenrigspolitik, som et instrument til at styre vore relationer med andre lande, men også som ramme for landets optræden i internationale sammenhænge generelt, dvs. m.h.t. handel, klimapolitik, forsyningspolitik etc. – alle områder som har en betydning for landets og borgernes ve og vel.

Pejlemærkerne for en ny udenrigspolitik er en langsigtet, strategisk, evidensbaseret, resultatorienteret og sammenhængende politik med fokus på konfliktforebyggelse, på anvendelse af diplomati og blød magt, og hvor militære midler kun finder anvendelse under exceptionelle omstændigheder og med et robust FN mandat i ryggen. Den er pro-aktiv, konstruktiv, rationel og fremadrettet.

Fælles værdier, forskellige interesser

En aktiv værdi- og idébåren dansk politik kan yde et positivt bidrag til udviklingen af en fredeligere, friere og mere retfærdig, bæredygtig verden. Grundlaget er demokrati, retsstatslighed, markedsøkonomi, miljøbeskyttelse, bæredygtighed, velstandsudligning og respekt for mindretalsgrupper kombineret med et reelt, substantielt og finansielt internationalt engagement. Styrkelse af disse elementer er også i dansk egeninteresse. I den forbindelse erkender vi, at alle aktører i den praktiske internationale politik har legitime egeninteresser at varetage, f.eks. hvad angår sikkerhed, energi- og råstofforsyninger og økonomi. Interesseudligning bør principielt foregå gennem forhandlinger indenfor de anerkendte folkeretlige systemer. Under hensyn til dette finder en pro-aktiv dansk udenrigspolitik derfor sted indenfor disse klare folkeretlige rammer. Da konflikter er uundgåelige, bør deres destruktive potentiale minimeres. Danmark bør derfor arbejde for en verden fri for atomvåben, biologiske våben og de mest brutale konventionelle våbentyper.

Danmark i Verden

Operativt udfoldes dansk udenrigspolitik gennem samarbejdet indenfor de multinationale organer (FN, OSCE, WTO, NATO etc.), indenfor EUs Fælles Udenrigs- og Sikkerhedspolitik og direkte gennem bilaterale relationer og aktiviteter. Særlige fokusområder er det Arktiske Område, Norden, foruden det østlige Europa og Mellemøsten og Nordafrika, som er direkte sikkerhedsrelevante for os. Dette betyder ikke en mindre indsats i Asien, Afrika og Latinamerika, der byder store muligheder både for at fremme danske interesser og påvirkning af f.eks. klima- og bæredygtighedsdagsordenen og andre områder, hvor Danmark og danske løsninger kan finde anvendelse.

Et dansk aftryk i verden kan styrkes yderligere gennem kulturarbejde ikke mindst i EU-nærområderne (Østeuropa, Nordafrika/Mellemøsten) og ved at arbejde målrettet for placering af danskere på internationale poster.

Endelig er det vigtigt, at den udenrigspolitiske videnopsamling styrkes – i uafhængige institutioner, som DIIS, FN-Forbundet og universitetsverdenen men også i Udenrigsministeriet. Der er behov for mere investering i udenrigstjenesten og i de hjemlige støttefunktioner og videnmiljøer samt at Udenrigsministeriet åbnes yderligere for fleksible karriereskift og ansættelse af eksterne eksperter.

Danmark, EU og USA: Partnerskab og uafhængighed.

Radikale Venstre ønsker at styrke EU's fælles udenrigspolitik og ser Danmarks naboer som nære og naturlige samarbejdspartnere i udenrigspolitisk sammenhæng. Radikale Venstre ønsker at udvikle Den Fælles Udenrigs- og Sikkerhedspolitik (FUSP) i en form, hvor det nordatlantiske samarbejde samtidig kan udgøre et centralt element. Radikale Venstre ønsker, at samarbejdet skal styres ud fra en konkret vurdering af værdifællesskab og interessesammenfald. De venskabelige relationer med vore store transatlantiske naboer betyder derfor ikke, at Danmark og EU i enhver henseende automatisk skal følge USAs udenrigspolitiske tiltag eller strategi. Danmark og EU skal eksempelvis forholde sig kritisk til politikker og handlinger, som bryder med den internationale retsorden.

Arktis: Bæredygtig råstofudvinding, styrket sikkerhedsberedskab, Arktisk Råd som centralt forum, dansk territorialkrav baseret på FN Konvention.

Indenfor Rigsfællesskabet bør der herske åbenhed, et højt informationsniveau og balance mellem autonomi og samarbejde. Udvinning og anvendelse af råstoffer skal foregå på en ansvarlig og bæredygtig måde, der sikrer balance mellem selvbestemmelse og langsigtede hensyn til miljø og mennesker. Vedrørende storskalaprojekter i Grønland og Arktis, mener Radikale Venstre at Danmark, på vegne af Rigsfællesskabet, bør tilslutte sig EITI (Extractive Industries Transparency Initiative) som implementerende medlem.

Det er nødvendigt at opgradere og udvikle beredskabet i Arktis, baseret på internationalt samarbejde. I sin nuværende form vil det danske beredskab ikke kunne håndtere fremtidige ændringer i risikobilledet som følge af den videre erhvervsudvikling i området.

Observatørstatus i Arktisk Råd for lande med legitime interesser i området fremmer samarbejde og dialog, samt sikrer Arktisk Råd som det primære samarbejdsorgan. Fuldbyrdet medlemskab skal dog forbeholdes stater med territorial tilknytning til Arktis.

Arktisk Råd bør sørge for, at den militære tilstedeværelse i Arktis ikke optrappes i takt med øget global interesse i området. Dette gælder først og fremmest oprustning af offensiv karakter og ikke multilaterale beredskabsaktiviteter. I forhold til atomvåbenedrustning vil Radikale Venstre arbejde for, at der findes frem til et fælles nordisk standpunkt vedrørende Arktis som atomvåbenfri zone.

Med hensyn til territoriale spørgsmål har Danmark rejst krav på de områder, der ligger udenfor den 200-sømilegrænse, der markerer vort farvandsteritorium, baseret på FNs Havretskonvention og den antagelse, at den kontinentalsokkel som Grønland og dermed Rigsfællesskabet hviler på, hænger fysisk sammen med havbunden under Nordpolen. Radikale Venstre anser det for vigtigt, at Danmark står fast på dette krav, men anerkender at der i Det Arktiske Ocean eksisterer overlapning med både Rusland og Canada.

Det Nordiske Samarbejde: Omfatter alle nordiske lande; samarbejde omkring internationale spørgsmål; styrket kultur- og uddannelsessamarbejde.

Danmark bør fortsat deltage aktivt i det officielle nordiske samarbejde i Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd. De nordiske lande var foregangslande m.h.t. grænseoverskridende samarbejde indenfor flere områder, før disse blev bredt ud til EU. Man bør derfor i fremtiden fortsat øge samarbejdet og finde fælles fodslag i internationale spørgsmål. Et samlet Norden medfører øget indflydelse og større konkurrenceevne globalt, både for regionen som helhed og for de enkelte medlemslande. Især i Arktisk Råd er det vigtigt, at Norden står sammen om fælles interesser, da det til forskel fra NATO og andre internationale forsvarssamarbejder omfatter samtlige nordiske stater. Øget samarbejde på kultur- og uddannelsesområderne og en forstærket indsats for at mindske grænsehindre vil desuden kunne skabe et godt fundament for et samlet nordisk udenrigspolitisk standpunkt generelt.

Det østlige Europa: Styrkelse af sikkerhed, stabilitet, demokrati og bæredygtig vækst i hele regionen; EU aftaler med østlige ikke-EU medlemmer; NATO udvidelser kun, hvor det øger den fælles sikkerhed; ny regional sikkerhedsstruktur.

Radikale Venstre arbejder for at fastholde et konstruktivt øst/vest samarbejde i Europa baseret på gensidig respekt og forståelse for regionens kom-

plicerede historie. Kun gennem afspænding og samarbejde mellem alle parter er det muligt at skabe forudsætninger for gensidig sikkerhed, politisk stabilitet, demokrati og bæredygtig økonomisk vækst i hele regionen. I den forbindelse er det vigtigt, at EU fortsat er åbent for aftaler med de øst-europæiske lande, der ønsker det. Yderligere udvidelse af NATO medlemskredsen bør derimod kun finde sted, hvis det bidrager til at øge den fælles sikkerhed i stedet for at føre til nye eller øgede spændinger. Derfor kan det blive nødvendigt at udvikle en ny regional sikkerhedsarkitektur i forståelse med regionens lande. Danmark bør arbejde for at alle til rådighedsstående fora for dialog inddrages i denne proces, herunder støtte til dialog mellem civilsamfundene på tværs af landegrænserne.

Mellemøsten og Nordafrika: Styrke fred, demokrati, retsstatslighed og vækst i hele regionen; Dansk anerkendelse af Palæstina indenfor 1967-grænserne.

Danmark skal have en klar, prioriteret indsats i Mellemøsten og Nordafrika, der fremmer fredelig sameksistens, demokrati, retsstatslighed og økonomisk vækst. Der bør tages højde for den seneste tids dramatiske politiske forskydninger i Mellemøsten og de større religiøse spændinger, som har bidraget til en øget radikaliserings af befolkningsgrupper i et af Europas nærområder – med udløbere til vort eget samfund. Alternative og ”bløde” tilgange til anti-radikalisering bør videreudvikles og prioriteres højt. En af de centrale konflikter i området er striden mellem Israel og Palæstina, som fortsat bærer næring til den komplekse situation i Mellemøsten. Af denne grund bør Danmark arbejde aktivt for at skabe en politisk løsning, hvor befolkningerne i både Israel og Palæstina kan leve i fred, frihed og sikkerhed. Dette indebærer også en dansk anerkendelse af Staten Palæstina med udgangspunkt i våbenstilstandslinjen fra 1948 (”1967-grænserne”).

Generelt skal Danmarks udviklingsarbejde fokusere på styrkelse af offentlige institutioner og demokratiske organisationer, samt understøttelse af politiske forandringer, der bringer vækst og hjælper fattigdomsbekæmpelse. I polariserede samfund bør Danmark støtte dialogfremmende initiativer på tværs af religiøse, kulturmæssige, nationale og politiske skel.

Danmark i FN og EU: Styrkelse af det internationale retssystem og fremme af menneskerettigheder og velfærd

Deltagelse i FN samarbejdet er en grundsten i dansk udenrigspolitik. Det skal det fortsat være. Dog bør Danmark indgå i en bredere, mere strategisk og behovsrelateret relation med FN-systemet.

Et mere handlekraftigt FN: Sikkerhedsrådsreform; EU sæde i Sikkerhedsrådet; støtte til Den Internationale Straffedomstol; aktiv rolle i FNs post-2015 dagsorden.

Trods en storartet indsats indenfor bl.a. sundhed, uddannelse, kapacitetsopbygning og flygtningehjælp bliver FN hyppigt udsat for kritik for, hvad der opfattes som manglende beslutningsdygtighed, især i voldelige konflikter. Det er nødvendigt at ændre procedurerne i Sikkerhedsrådet og, på sigt, på dets sammensætning, så det bliver mere repræsentativt for verdenssamfundet. Det betyder permanent deltagelse af BRICS landene og at Europa repræsenteres af EU. De permanente medlemmers muligheder for at forhindre at emner kommer til afstemning bør også reduceres kraftigt.

FN er det primære folkeretlige organ, og netop opretholdelse af Folkeretten er af vital betydning for sikring af landenes suverænitet, ikke mindst de små landes, og for fredelig bilæggelse af internationale stridigheder. Danmark bør derfor arbejde for styrkelse af Folkeretten som et reelt regulerende regelsæt.

I forbindelse med voldskonflikter anerkender Radikale Venstre principperne bag Forpligtelsen til Beskyttelse og deres bidrag til at øge fokus på beskyttelse af civilbefolkninger i konfliktzoner. Radikale Venstre ønsker ikke desto mindre en folkeretlig forankring eller, som minimum, en ændret Sikkerhedsrådsprocedure, som forhindrer potentielt misbrug af dette nye princip.

Danmark skal fortsat støtte op om den Internationale Straffedomstol (ICC), som udgør et centralt element i verdenssamfundets indsats imod forbrydelser mod menneskeheden.

Til styrkelse af nødhjælpsindsats skal Danmark arbejde for at FN sammen med nødhjælpsorganisationerne gennemfører et folkeretligt regelsæt, som sikrer nødhjælpsens frie adgang til katastrofeområder. Den humanitære indsats bør ligeledes satse på at udvikle lokale ressourcer, der kan forhindre fremtidige kriser og deres negative effekter.

Bistand via FN systemet bør primært kanaliseres som kernebidrag, begrænset til udvalgte institutioner og områder, hvor vi har en komparativ fordel og realistiske muligheder for at opnå indflydelse. Indenfor disse bør Danmark anlægge en mangestrengt tilgang til arbejdet i FN med viden-generering, innovative partnerskaber og finansiering af strategiske initiativer. Samtidigt skal man fra dansk side tilstræbe en effektiv koordination af multilaterale og nationale initiativer.

Danmark bør fortsat spille en aktiv rolle i formuleringen og udmøntningen af FNs post-2015-dagsorden om afskaffelse af ekstrem fattigdom, bæredygtig udvikling og beskyttelse af verdens ressourcer.

Den Fælles Udenrigs- og Sikkerhedspolitik i EU (FUSP): styrkelse af EUs udenrigspolitik; afskaffelse af forsvars forbeholdet; hurtigere EU respons.

Både befolkningsmæssigt, økonomisk og sikkerhedspolitisk er Europas vægt i verden dalende. Kun gennem samarbejde kan EUs medlemslande gøre sig gældende. Dansk udenrigspolitik må derfor i høj grad udfolde sig indenfor rammerne af den Fælles Udenrigs- og Sikkerhedspolitik i EU. Derfor skal Danmark hurtigst muligt afskaffe forsvarsforbeholdet. Samtidigt bør Danmark arbejde for fremme af politiske FUSP-tiltag, som afspejler danske kerneholdninger og prioriteter.

Europa skal tage sit medansvar for verdensudviklingen alvorligt gennem en effektiv, langsigtet udenrigspolitik med en klar værdibaseret profil. EUs evne til at reagere tidsnært på pludseligt opståede udfordringer må imidlertid styrkes, hvis Unionen skal sætte sit præg på den fremtidige udvikling.

Danmarks deltagelse i humanitære og militære aktiviteter i regi af FN, OSCE, NATO og EU: Støtte til fredsoperationer; militær intervention kun i overensstemmelse med Folkeretten, med klare mål og en ligeså klar exit-strategi; beskyttelse af kulturarv.

Det danske forsvar kan bidrage med kapacitet i multilaterale fredsoperationer. Med udgangspunkt i FNs behov bør Danmark derfor øge støtten til fredsoperationer gennem finansielle og materielle samt civile og militære personelbidrag. Herudover bør det danske forsvar støtte kapacitetsudvikling i regionale og subregionale sikkerhedsorganisationer med fokus på eksempelvis beskyttelse af civilbefolkninger samt overholdelse af menneskerettigheder. Skulle FN etablere en stående militær styrke til brug for fredsoperationer, bør Danmark yde et substantielt bidrag til denne.

Gennem NATO- og EU-medlemskabet bør Danmark sikre, at disse organisationer formelt og reelt lader deres fredsindsatser styre af principperne i FNs pagt, og at dette sker i et tæt samarbejde med FN. Af samme grund skal dansk deltagelse i militære operationer kun ske på basis af et folkeretligt entydigt mandat, efter nøje afvejning af mål og midler og ikke mindst med en exit-strategi. Samtidig bør vi styrke EUs militære kapaciteter i forhold til en fleksibel og rationel opgaveløsning samt at udvikle modaliteterne for, hvordan disse kapaciteter kan stilles til rådighed for f.eks. FN.

Vi skal også have et øget fokus på nye typer af konflikter såsom "human security" spørgsmål, der i dag koster flere menneskeliv end traditionelle væbnede konflikter. I forbindelse med sådanne – ofte "ikke-militære" – indsatser bør Danmark fokusere på områder som politivirksomhed, teknologi i fredsbevaring, strategisk planlægning og andre områder, hvor Danmark kan bidrage med civil kapacitet.

Danmark bør også yde et bidrag til beskyttelse af kulturarv under væbnede konflikter – fortrinsvist via de internationale institutioner. Illegal handel med kulturgenstande er ikke bare et kulturarvsproblem, men indgår i stigende grad i finansiering af international terror.

Forankring af internationale konventioner i dansk lovgivning og accept i samfundet: Fuld integration i lovgivningen; grundlovssikring; bedre folkeoplysning.

For Radikale Venstre er overholdelse af de internationale konventioner, som Danmark deltager i, et afgørende princip, både i forhold til opretholdelse af Folkeretten og i forhold til dansk ret. Danmark bør være blandt verdens bedste til at sikre, at internationale aftaler og resolutioner integreres i lovgivningen og efterleves. Der er derfor behov for en klar grundlovssikring, som bør indgå som et væsentligt element i en kommende grundlovsreform. For at give borgerne mulighed for viden om internationale konventioner kan man oprette Folketingets Internationale Oplysning (parallel til Folketingets EU-oplysning)

Udenrigspolitik: Ikke bare diplomatiske relationer

Samtænkning af udenrigs, klima-, udviklings- og erhvervs politik.

Mange af tidens globale udfordringer kan kun tackles gennem et internationalt, ofte globalt, samarbejde. Derfor kan dagens udenrigspolitik ikke længere ses som et isoleret politikområde, men skal ses i sammenhæng med miljø, klima- og ressourcspørgsmål. Politikområder som handel, udvikling og klima er ikke bare sideordnede politikområder, men også fredsskabende instrumenter. Danmark skal fortsat arbejde på samtænkning af disse politik-

ker. I takt med at middelklassen vokser i f.eks. Asien og Sydamerika øges også mulighederne for dansk eksport. Udover eksportfremme bør Danmark, hvor det er nødvendigt, indarbejde udviklings- og klimadagsordenen, når der forhandles handelsaftaler.

Dansk nøglerolle i forhold til løsninger på globale klima-, miljø- og forsyningsproblemer.

Løsningen på de globale klima, miljø- og forsyningsproblemer fortsat bør være et fokusområde for Danmark. Forventningen blandt befolkningerne i verdens vækstøkonomier til at kunne nyde frugterne af den økonomiske vækst er ligeså forståelig, som den problematisk, hvis ikke det sker med et mindre ressourceforbrug, end det er set i vor del af verden. Derfor bør Danmark tilbyde sin viden og bistå med at identificere og gennemføre bæredygtige løsninger på disse udfordringer. Danmark bør fortsat støtte op om ambitiøse klimamål for verdens lande og selv lægge sig forrest i forhold til deres implementering. Samtidig bør Danmark, med partnere i vækst- og udviklingsøkonomier, investere i at udvikle løsninger, der giver befolkningerne adgang til transport, energi og komfort uden at være ødelæggende for miljøet samt tilsikre, at der er finansieringskilder til at understøtte klimatiltag i udviklingslande.

Udviklingspolitik: Et lille land i en stor verden, et stort bidrag til en lille verden

1 % udviklingsbistand; budgetstøtte; styrkelse af civilsamfund og indsats for sociale rettigheder, ligestilling, klima og grøn omstilling; international regulering af råstofudvinding, arbejdsmiljø, beskatning, osv.

Radikale Venstre ser fortsat udviklingsbistanden som er et centralt redskab til fremme af en mere retfærdig verden samt til forebyggelse af ekstremisme og terrorisme. Danmark nyder bred anerkendelse som en ledende aktør indenfor internationalt udviklingsarbejde. Dette bringer international anseelse og er et vigtigt aktiv i dansk udenrigspolitik, som vi skal benytte os af. Derfor fastholder Radikale Venstre målsætningen om en udviklingsbistand på 1 % af BNP. Danmarks multilaterale bistand bør forøges væsentligt og bør udgøre minimum 50% af den samlede bistand.

Et vigtigt element i den bilaterale udviklingspolitik er dansk ekspertise indenfor områder som humanitær hjælp og styrkelse af civilsamfund, sociale rettigheder og ligestillingsproblematik, klimainitiativer og grøn omstilling. En dansk indsats på disse områder kan give store resultater både i tærskellande, i udviklingslande og de såkaldte "skrøbelige stater". Disse områder bør derfor fortsat prioriteres højt i det bilaterale samarbejde. Danmark bør samtidigt have fokus på skrøbelige og konfliktplagede stater, hvor det har vist sig særligt udfordrende at opnå basale udviklingsmål og sikre borgerne en menneskeværdig tilværelse.

Bæredygtig vækst i den private sektor er den bedste måde at sikre, at borgere i udviklingslande kommer ud af ekstrem fattigdom. Derfor skal den private sektor inddrages strategisk i forhold til at skabe økonomisk vækst i udviklingslandene. Vi kan fremme rettighedsbaseret, inkluderende og lokalt forankret privatsektorvækst ved at 1) øge støtten til bistandsprojekter der har dette formål for øje og skabe bedre rammebetingelser for det lokale er-

hvervsliv, 2) styrke mekanismer der kan hjælpe danske virksomheder med at etablere sig i udviklingslande, 3) styrke danske virksomheders mulighed for at udvikle produkter, der opfylder særlige behov i udviklingslande indenfor IT, bioteknologi, sanitet og energi, m.v. og 4) arbejde på at afvikle toldmure og importrestriktioner, der forhindrer udviklingslande i at afsætte deres varer på vestlige og særligt europæiske markeder.

Danmark bør støtte international regulering samt nationale tiltag, der sikrer, at udviklingslande ikke unddrages skatteindtægter fra multinationale virksomheder, ikke bliver ofre for miljøbelastninger og misbrug af arbejdstagere samt forhindrer en udnyttelse af deres naturressourcer på en måde, der ikke kommer deres befolkninger til gode. Danmark bør arbejde på etableringen af internationale mekanismer til at forhindre virksomheders og individers skatteunddragelse i udviklingslande.

Målet med udviklingsbistanden er at styrke samarbejdslandenes evne til at stå på egne ben. Derfor bør bistanden så vidt muligt foregå gennem budgetstøtte og sektorbudgetstøtte. Dette forudsætter en højere grad af effektmåling af udviklingsprogrammer blandt modtagerlandene, så man bliver bedre i stand til at vurdere den konkrete forskel, støtten gør for befolkningerne i de respektive lande. Herudover bør bistanden fokusere på at etablere strukturer, institutioner og politikker, der er befordrende for at landene selv kan accelerere deres udvikling gennem moderne og katalytisk hjælp til selvhjælp.

Der bør føres en seriøs dialog med samtlige samarbejdslande om de gensidige forventninger og forpligtelser m.h.t. diskrimination, marginalisering, ligestilling og beskyttelse af basale rettigheder. Lande, der udviser vilje og evne til at tackle disse problematikker, bør belønnes. Hvor modtagerlande ikke lever op til kravene eller forbyder sig mod basale rettigheder, kan støtte til civilsamfundsorganisationer udgøre et virksomt middel og bør derfor være et fokusområde.

Den bilaterale udenrigspolitik kan stille os over for udfordringer, m.h.t. at balancere en dagsorden, der nemt kan opfattes som "vestlig", byggende på demokratiske frihedstanker om pluralisme, rettigheder og ligestilling, i en verden, hvor dette værdisæt ikke nødvendigvis finder genklang. Dette forlanger stærke partnerskaber samt en god forståelse af den konkrete kontekst, i hvilken Danmark er engageret. Det stiller krav til vore egne principper og vor fleksibilitet, men også til at udvikle og fastholde en langsigtet, strategisk tilgang.